

KIYMETLİ MADEN, TAŞ VEYA MÜCEVHER ALIM
SATIMI YAPANLAR İÇİN BİLGİLENDİRME
KİTAPÇIĞI

MASAK-2021

Suç Gelirlerinin Aklanması Suçu Nedir?

Terörizmin Finansmanı Suçu Nedir?

Yükümlü müsünüz? Yükümlülükleriniz Nelerdir?

Kıymetli Maden, Taş veya Mücevher Alım Satımı Yapanlarda Şüpheli İşlem Bildirimlerini Kim Gönderecektir?

Ne Zaman Şüpheli İşlem Bildiriminde Bulunulacaktır?

Şüpheli İşlem Bildiriminde Diğer Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar Nelerdir?

Şüpheli Görülebilecek İşlemler Nelerdir?

Bilgi ve Belge Verme Yükümlülüğünüz Var mıdır?

Muhafaza ve İbraz Yükümlülüğünüz Var mıdır?

Yükümlülüklere Uyulmadığı Takdirde Karşılaşılacak Yaptırımlar Nelerdir?

Suç Gelirlerinin Aklanması Suçu Nedir?

Genel olarak aklamadan bahsedebilmek için;

- Bir suç işlenmiş (Öncül suç),
- Bu suç sonucunda herhangi bir ekonomik değer elde edilmiş (Suç geliri),
- Bu ekonomik değerleri yasadışı nitelikten çıkarıp bunlara yasal görünüm kazandırmaya yönelik fiillerin işlenmiş (Aklama)

olması gerekmektedir.

Ülkemizde; Türk Ceza Kanununun aklama suçunun düzenlendiği 282. maddesinde “alt sınırı altı ay ve daha fazla hapis cezasını gerektiren suçlar” öncül suç olarak sayılmaktadır. Suç geliri, yasaların suç saydığı fiillerden elde edilen her türlü ekonomik menfaat ve değer olarak ifade edilebilir.

Aklama suçu, genel olarak öncül suçlardan elde edilen suç gelirlerinin, yasa dışı kaynağını gizlemek ve bu gelirleri yasal bir kaynaktan elde edilmiş gibi göstermek amacıyla yapılan her türlü işlem olarak tanımlanabilir.

Suç gelirinin aklanması genelde üç aşamadan oluşan bir süreç içinde gerçekleştirilmektedir. Bu aşamalar kirli bir çamaşırın makinede yıkanmasına benzetilerek açıklanmaya çalışılmıştır:

- Birinci aşamada çamaşır makineye atılmaktadır – **[Yerleştirme]**: Bu aşama suçtan elde edilen gelirin nakit formundan kurtarılarak finansal sisteme sokulması aşamasıdır.
- İkinci aşamada çamaşır makinede yıkanmaktadır – **[Ayrıştırma]**: Bu aşamada amaç, nakit formundan kurtarılan parayı yasadışı kaynağından mümkün olduğunca uzaklaştırmak, böylece paranın izinin sürülmesini, bulunmasını ve yakalanmasını imkansız hale getirmektir.
- Üçüncü aşamada ise temizlenmiş halde makineden çıkarılmaktadır – **[Bütünleştirme]**: Ayrıştırma aşamasında yasadışı kaynağı ile bağlantısı koparılan suç geliri bütünleştirme aşamasında yasal işlemlerle ülkenin mali sistemine aklanmış bir şekilde sokulur. Artık daha önce iki aşama geçirildiği için paranın kaynağına ilişkin sorulabilecek bir soruya yasal bir açıklama yapılabilecek veya böyle bir sorunun sorulmasını gerektirmeyecek normal bir işlem görüntüsü elde edilmiştir.

Terörizmin Finansmanı Suçu Nedir?

6415 sayılı kanunun 3 üncü maddesine göre;

- a) Bir halkı korkutmak veya sindirmek ya da bir hükûmeti veya uluslararası kuruluşu herhangi bir eylemi gerçekleştirmeye veya gerçekleştirmekten kaçınmaya zorlamak amacıyla, kasten öldürme veya ağır yaralama fiillerini,
- b) Terörle Mücadele Kanunu kapsamında terör suçu olarak kabul edilen fiilleri,
- c) Türkiye'nin taraf olduğu anılan madde de sayılan sözleşmelerde yasaklanan ve suç olarak düzenlenen fiilleri,

gerçekleştirmek amacıyla fon sağlanması veya toplanması yasaktır.

Bu maddede sayılan yasak olan fiilleri gerçekleştiren kişiler terörizmin finansmanı suçu işlemektedirler.

Teröristler ve terör örgütleri, faaliyetlerinin finansmanında kullanılan fonların gerçek sahiplerinin kimliğinin gizlenmesi veya yasa uygulama birimleri ile yükümlülerin dikkatini çekmemesi için yasadışı yollardan elde edilen gelirleri yasal takipten korumak için suç gelirinin aklanmasına benzer yöntemler kullanılmaktadır. Böylece bir taraftan terör eylemlerinin gizliliği sağlanarak terörü finanse edenlerin asıl suçla ilgisinin kurulması engellenirken, diğer taraftan terörün finansmanı için ayrılan fonlara el konulması veya bu fonların müsaderesinin önüne geçilir.

Aklama suçunda işleme konu fonun kaynağının tespiti, terörün finansmanında ise daha çok fonun kullanım yeri önem arz etmektedir. Zira yasal bir fonun terörün finansmanında kullanılması bu fonu yasadışı bir niteliğe dönüştürmektedir.

Herhangi bir mali işleme konu olan fon ve diğer varlıkların teröristler veya terör örgütleri ile bağlantılı olduğunu veya söz konusu değerlerin bunlar tarafından kontrol edildiğini veya terör amacıyla kullanılacağını bilerek işlem gerçekleştiren bir kuruluşun yasadışı bir eyleme iştirak ettiği ve suç işlediği açıktır.

Hangi yoldan elde edilmiş olursa olsun işleme konu olan fonların ve diğer varlıkların teröristler ve terör örgütleri ile ilgili olup olmadığına dikkate etmeksizin iş ilişkisi kurulması ve işlem tesis edilmesi ilgili mali kuruluşa önemli derecede itibari, fonksiyonel ve yasal risk getirecektir.

Yükümlülerin terörün finansmanında suiistimal edilmemeleri ve risklerle karşılaşmamaları için aklamanın önlenmesine yönelik tedbirlerin yanı sıra terörün finansmanın önlenmesine yönelik de risk temelli yaklaşımlar ihdas etmeleri ve uygulamaları gerekmektedir.

Bu bakımdan müşterinin tanınması, kayıtların saklanması, şüpheli işlem bildirimleri gibi aklama suçu ile mücadelenin temel unsurlarının terörün finansmanı ile mücadele açısından da uygulanması gereklidir.

Yükümlü müsünüz? Yükümlülükleriniz Nelerdir?

5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanununun 2 nci maddesinin d fıkrasında ve 09.01.2008 tarih ve 26751 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik”in (Tedbirler Yönetmeliği) 4’üncü maddesinde “**Kıymetli maden, taş veya mücevher alım satımı yapanlar**” yükümlü olarak sayılmaktadır.

Yükümlü; 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ve ilgili mevzuat uyarınca aklama ve terörizmin finansmanı suçlarıyla mücadelede “**önleyici tedbirler**” kapsamında getirilen yükümlülüklerin usul ve esaslarını tam ve eksiksiz olarak yerine getirmek zorundadır.

Sizin için bu yükümlülükler kısaca şöyle ifade edilebilir:

- Müşterinin tanınması yani müşterinin kimliğinin tespit edilmesi, *(Bu yükümlülüğe ilişkin yapılması gerekenler broşürde (sayfa 7-11) ayrıntılı olarak anlatılmaktadır.)*
- Şüphelenilen durumlarda MASAK’a şüpheli işlem bildiriminde bulunma
- Şüpheli işlem bildiriminde bulunulduğunu denetimi ile görevlendirilen denetim elemanları ile yargılama sırasında mahkemeler dışında, işleme taraf olan müşteri vb. dâhil hiç kimseye açıklamama,
- Bilgi ve belge verme,
- Bilgi ve belgeleri muhafaza ve ibraz etme.

Kıymetli Maden, Taş veya Mücevher Alım Satımı Yapanlarda Şüpheli İşlem Bildirimlerini Kim Gönderecektir?

Kıymetli maden, taş veya mücevher alım satımı yapanlarda şüpheli işlem bildirim yükümlülüğü bizzat kendiniz veya kanuni temsilcileriniz tarafından yerine getirilir. Bu kişiler şüpheli olabilecek işlemler hakkında, yetki ve imkânları ölçüsünde araştırma yaparak edinilen bilgi ve bulguları değerlendirmek ve şüpheli olduğuna karar verdiği işlemleri MASAK Başkanlığına bildirmekle sorumludur. Şüpheli işlem bildirimini için <https://www.hmb.gov.tr/emis-online> adresinden online bildirim şeklinde veya <https://www.hmb.gov.tr/sektorelsib-rehberleri> adresinden şüpheli işlem bildirim formu indirilip doldurularak ıslak imzalı şekilde posta yoluyla Başkanlığa gönderilebilir. Form doldurulmadan Başkanlığa gönderilen yazılar imzalı olsa dahi şüpheli işlem bildirimini olarak kabul edilmez.

Ne Zaman Şüpheli İşlem Bildiriminde Bulunulacaktır?

Şüpheli işlemler, şüphenin oluştuğu tarihten itibaren en geç **on iş günü içinde**, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde ise derhal MASAK Başkanlığına bildirilmelidir.

Şüpheli İşlem Bildiriminde Diğer Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar Nelerdir?

Bildirim sürecinde, işlemin niteliği veya müşteri profiliyle ilgili daha ayrıntılı araştırma yapılması gerekebilir. Yetki ve imkânlar ölçüsünde yapılacak bu araştırmanın amacı, şüpheyi destekleyecek ek bulguların olup olmadığını tespit etmektir. Araştırma yapılırken, müşterinin, kendisi hakkında bildirimde bulunulacağından şüphelenmesine neden olacak tutum ve davranışlardan kaçınılması gerekmektedir. Şüpheli işlem bildirimini gerektiren durumlarda sizler tarafından gerekli kimlik tespit işlemleri yapılmalıdır. Ancak bildirim konu şüpheli işlemin teşebbüs aşamasında kaldığı ve gerçekleştirilmediği durumlarda da kimlik tespiti yükümlülüğü mümkün olduğu ölçüde yerine getirilir. MASAK Başkanlığına şüpheli işlem bildiriminde bulunulduğu, yükümlülük denetimi ile görevlendirilen denetim elemanları ile yargılama sırasında mahkemeler dışında, işleme taraf olanlar dâhil hiç kimseye açıklayamazsınız. **İhlal edenler, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.**

Şüpheli Görülebilecek İşlemler Nelerdir?

- Müşterinin herhangi bir mantıklı açıklaması olmadan yüksek tutarlarda kıymetli taş alması,
- Müşterinin maddi durumu ve işi ile uyumlu olmayan ve kendisinden beklenmeyen yüksek tutarda kıymetli taş alımları yapması,
- Müşterinin satın aldıklarını hemen geri getirmesi ve aldığından daha düşük bir fiyata satmak istemesi,
- Müşterinin kıymetli taşları piyasa değerinin çok altında satmak istemesi,
- Müşterinin yüksek meblağlardaki kıymetli taşları herhangi bir pazarlık bile yapmadan almaya çok istekli davranması,

Fakat şüpheli sayılabilecek işlemler bunlarla sınırlı değildir. (Broşürün sonunda(Sayfa 20-21) yer alan “Örnek Şüpheli İşlem Tipleri” incelenebilir).

Bilgi ve Belge Verme Yükümlülüğünüz Var mıdır?

5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunun 7 nci maddesine göre, yükümlüler; kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan kuruluşlar, Başkanlık ve denetim elemanları tarafından istenilecek her türlü bilgi, belge ve bunlara ilişkin her türlü ortamdaki kayıtları, bu kayıtlara erişimi sağlamak veya okunabilir hale getirmek için gerekli tüm bilgi ve şifreleri tam ve doğru olarak vermek ve gerekli kolaylığı sağlamakla sorumludur. Kendilerinden talepte bulunanlar savunma hakkına ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla, özel kanunlarda yazılı hükümleri ileri sürerek bilgi ve belge vermekten kaçınamazlar. **Bu yükümlülüğün ihlali halinde bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezasına hükmolunur.**

Not: Katkı sağlanması istenen anket çalışması bu kapsamda değerlendirilecek olup, anket çalışmasına katılmamış olunması “bilgi ve belge verme yükümlülüğü”nün ihlal edildiği anlamına gelecektir. Dolayısıyla anketin cevaplanmaması durumunda yukarıda belirtilen adli ceza uygulanabilecektir.

Muhafaza ve İbraz Yükümlülüğünüz Var mıdır?

5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunun 8 nci maddesine göre, yükümlüler, anılan Kanunla getirilen yükümlülüklerle ve işlemlerine ilişkin her türlü ortamdaki; belgeleri düzenleme tarihinden, defter ve kayıtları son kayıt tarihinden, kimlik tespitine ilişkin belgeleri ise son işlem tarihinden itibaren **sekiz yıl süreyle muhafaza ve istenmesi halinde yetkililere ibraz etmekle yükümlüdür.**

Yükümlülüklerle Uyulmadığı Takdirde Karşılaşılacak Yaptırımlar Nelerdir?

İhlal Edilen Yükümlülük*	Yaptırım Türü	2020 Yılı İçindeki İhlaller İçin Ceza Tutarı (TL)	2021 Yılı İçindeki İhlaller İçin Ceza Tutarı (TL)
Müşterinin Tanınması (5549 SK Madde 3)	İdari Para Cezası (5549 SK Madde 13)	18.429	30.000
Şüpheli İşlem Bildirimi (5549 SK Madde 4/1)	İdari Para Cezası (5549 SK Madde 13)	18.429	50.000
Şüpheli İşlem Bildiriminin İfşa Edilmesi (5549 SK Madde 4/2)	Adli Ceza (5549 SK Madde 14)	1 yıldan 3 yıla kadar hapis ve 5.000 güne kadar adli para cezası	1 yıldan 3 yıla kadar hapis ve 5.000 güne kadar adli para cezası
Bilgi ve Belge Verme (5549 SK Madde 7)	Adli Ceza (5549 SK Madde 14)	1 yıldan 3 yıla kadar hapis ve 5.000 güne kadar adli para cezası	1 yıldan 3 yıla kadar hapis ve 5.000 güne kadar adli para cezası
Muhafaza ve İbraz (5549 SK Madde 8)	Adli Ceza (5549 SK Madde 14)	1 yıldan 3 yıla kadar hapis ve 5.000 güne kadar adli para cezası	1 yıldan 3 yıla kadar hapis ve 5.000 güne kadar adli para cezası

*Tabloda yer alan ceza tutarları her bir yükümlük ihlali için ayrı hesaplanır. Hesaplanan ceza toplamı 2021 yılı için en fazla 4.000.000 TL olabilecektir.